

afdeling
Ruimtelijk beleid en advies

telefoon
140182

gouda
25 maart 2025

zaaknummer
1358681

onderwerp
Collectieplan Kunst in de openbare ruimte 2025-2033

Gevraagd besluit

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad van de gemeente Gouda voor te besluiten:

1. Het collectieplan Kunst in de openbare ruimte 2025-2033 “Kunst op de Kaart: Gouda’s Route naar Beheer, Behoud en Beleving” vast te stellen en daarmee de volgende beleidskeuzes te maken:
 - a. Instemmen met het gewenste collectieprofiel zoals beschreven in het collectieplan.
 - b. Benoemen van de instandhouding van de bestaande collectie kunst in de openbare ruimte als primaire ambitie. De mogelijkheden tot vernieuwing of uitbreiding van de collectie zijn zeer beperkt.
 - c. Inzetten -zo de middelen dit toelaten- op betere ontsluiting van de collectie.
 - d. Toetsen van nieuwe aanwinsten voor de collectie, zowel bij verwerving door de gemeente zelf als schenkingen, bewonersinitiatieven en overige verzoeken, aan de hand van het gewenste collectieprofiel en afwegingskaders uit het collectieplan.
 - e. Benoemen van de mogelijkheid om als gemeente advies in te winnen bij een of meerdere deskundigen bij potentiële verwerving van een nieuw kunstwerk, evaluatie van een bestaand kunstwerk en in overige gevallen waarin de gemeente dit nodig acht.
 - f. Participatie en bewonersinitiatieven omarmen op voorwaarde van de haalbaarheid van de uitvoering, bijdrage aan het gewenste collectieprofiel en de betekenis voor de buurt.
 - g. Inzetten op transparante werkprocessen om de bestaande collectie zo goed mogelijk te beschermen bij het beheer en behoud daarvan.

Toelichting

Dit collectieplan Kunst in de openbare ruimte 2025-2033 is opgesteld naar aanleiding van de Cultuurnota 2023-2027 Gouda sterker met cultuur! waarin de verdere professionalisering van het collectiebeheer als ambitie is opgenomen. Het collectieplan biedt een kader voor het beheer en behoud van kunst in de openbare ruimte voor de periode 2025-2033.

1 Nadere uitleg op gevraagd besluit

Aanleiding voor dit collectieplan is het voornemen uit de cultuurnota 2023-2027 Gouda sterker met cultuur! om het collectiebeheer van kunst in de openbare ruimte verder te professionaliseren. Het collectieplan is geschreven als leidraad voor het maken van keuzes op het gebied van beheer en behoud van de collectie en de doorontwikkeling van de collectie. Het collectieplan is geschreven op basis van input vanuit:

- Een rapport van adviesbureau Taxata dat bestond uit:
 - o Een inventarisatie van de aanwezige kunst in de openbare ruimte en een waardering van ieder kunstwerk op basis van de waarderingsmethode De Museale Weegschaal.
 - o Een aantal bijeenkomsten met bewoners waarbij is onderzocht welke waarde en betekenis de kunst in de openbare ruimte voor hen heeft.
- De raadsessie met de commissie samenleving van 20 maart 2024 waarin de resultaten van de waardemeting werden gepresenteerd en aan de hand van drie centrale vraagstukken, input werd verzameld voor de uitwerking van het collectieplan.

- Het werkbezoek van de commissie samenleving op 14 oktober 2024 waar via een casestudy dieper werd ingegaan op de complexiteit van beheer en behoud vraagstukken van kunst in de openbare ruimte. Tevens werd er aanvullende input opgehaald.
- Gesprekken met ambtelijke collega's van betrokken afdelingen.

Het doel is om het beheer en onderhoud van de collectie te professionaliseren, zodat deze zowel nu als in de toekomst behouden blijft. De uitgangspunten van dit plan sluiten aan bij de bredere missie en visie van de gemeente Gouda op het gebied van kunst en cultuur en de cultuurnota 2023-2027 *Gouda sterker met cultuur!*. De gemeente hecht waarde aan kunst en cultuur vanwege de intrinsieke waarde, de bereikbaarheid ervan en de bijdrage aan een sociale, leefbare en aantrekkelijke stad. De gemeente streeft naar een toekomstbestendig cultureel aanbod dat voor alle inwoners, van jong tot oud, bereikbaar is. Dit collectieplan draagt bij aan deze ambities door een solide basis te leggen voor een duurzaam en professioneel collectiebeheer van kunst in de openbare ruimte.

2 Argumenten

2.1 Argumenten

2.1 *Aan de hand van het collectieprofiel kunnen weloverwogen keuzes gemaakt worden*
Door het gebrek aan een collectieplan was het tot op heden lastig om weloverwogen beslissingen te nemen over het beheer en behoud, en de doorontwikkeling van de collectie. Op basis van het gewenste collectieprofiel kan er effectiever gestuurd worden op de ontwikkeling van de collectie.

2.2 *Het gewenste collectieprofiel leidt op de langere termijn tot een samenhangende kunstcollectie*

Het gewenste collectieprofiel bestaat uit vijf focuspunten die als geheel sturen op een samenhangende kunstcollectie die toegankelijk en representatief is voor alle inwoners. Bij het formuleren van dit profiel zijn zowel de culturele, artistieke en historische als eigentijdse waarden van Gouda geïntegreerd.

2.3 *De focuspunten uit het collectieprofiel geven richting bij het maken van zorgvuldige afwegingen rondom beheer en behoud, grotere herstelopgaves en ontsluiting van de collectie*

In de uitvoering moeten keuzes gemaakt worden omdat het niet haalbaar is om de gehele herstelopgave in één keer uit te voeren. Ook voor ontsluiting van de collectie geldt dat er prioriteiten gesteld moeten worden. Het collectieprofiel vormt een leidraad bij het maken van afwegingen en prioritering.

2.4 *Vanwege beperkte middelen worden zorgvuldige afwegingen gemaakt rondom beheer en behoud, grotere herstelopgaves en ontsluiting van de collectie*

De uitvoering vereist het maken van keuzes, aangezien het niet mogelijk is om de herstelopgave in zijn geheel direct te voltooien. De focus ligt daarbij op het in stand houden van de reeds bestaande collectie. Dit betekent dat ook dat de mogelijkheden voor uitbreiding van de kunstcollectie zeer beperkt zijn.

2.5 *De gemeente streeft naar een samenhangende, kwalitatieve en betekenisvolle collectie kunst in de openbare ruimte*

Potentiële nieuwe toevoegingen aan de collectie worden vooraf getoetst aan het gewenste collectieprofiel. Door een ontwerp/kunstwerk vooraf op kwaliteit, meerwaarde en aansluiting op het collectieprofiel te toetsen, kan gestuurd worden op een meer samenhangende en kwalitatieve kunstcollectie

2.6 *Advies van externe deskundigen ondersteunt de gemeente bij het maken van weloverwogen keuzes*

Het inwinnen van advies bij externe, onafhankelijke deskundigen kan nuttig zijn bij het maken van keuzes rondom beheer, behoud of een nieuwe verwerving. Op deze wijze kan specifieke kennis over bepaalde onderwerpen opgehaald worden, bijvoorbeeld wanneer de gemeente die expertises zelf niet in huis heeft. Voorbeelden hiervan zijn de conservator van

Museum Gouda, een professionele (lokale) kunstenaar of een gespecialiseerd (kunst)onderhoudsbedrijf.

2.7 *Het inwinnen van advies is een vorm van participatie*

Het betrekken van deskundigen, zoals een professionele (lokale) kunstenaar, is een vorm van participatie en draagt bij aan transparantie, draagvlak en kwaliteit van de uiteindelijke keuzes. Door advies in te winnen bij experts wordt waardevolle kennis en ervaring benut, wat leidt tot beter onderbouwde beslissingen.

2.8 *Participatieactiviteiten moeten passen binnen de gestelde kaders*

Participatie kan waardevol zijn onder meer om de collectie meer representatief te maken en draagvlak te creëren. Echter, het zorgvuldig doorlopen van een participatietraject vraagt veel inzet en aandacht. De uitvoering van een traject moet daarom passen binnen het ambitieniveau en uitvoerbaar zijn binnen de ambtelijke capaciteit.

2.9 *Bewonersinitiatieven moeten passen binnen de gestelde kaders*

De gemeente wordt regelmatig benaderd door inwoners met uiteenlopende voorstellen en initiatieven om nieuwe kunstwerken aan de gemeentelijke collectie toe te voegen. Echter, om de kwaliteit en samenhang van de gemeentelijke collectie te waarborgen worden deze voorstellen vooraf zorgvuldig beoordeeld. Daarbij wordt ook overlegd met de initiatiefnemer over wat die zelf kan bijdragen. Om de kwaliteit en samenhang van de collectie te waarborgen worden initiatieven getoetst aan de hand van het gewenste collectieprofiel en de reeds bestaand (technische) afwegingskaders.

3 Kanttekeningen

3.1 Kanttekeningen

1.1 *Het ambitieniveau is bescheiden vanwege beperkte middelen*

Op basis van de beschikbare middelen voor kunst in de openbare ruimte is het ambitieniveau van het collectieplan bescheiden. De prioriteit ligt bij de instandhouding van de reeds bestaande collectie. Naast uitvoeringsbudget vergt het uitvoeren en aansturen van beheer en behoud inzet van de ambtelijke organisatie. Gezien de huidige formatieruimte betekent dit dat de uitvoering gefaseerd zal verlopen.

1.2 *Doorontwikkeling van de collectie zal langzaam verlopen vanwege focus op beheer en behoud van de bestaande collectie*

De doorontwikkeling en versterking van de collectie zal op een laag pitje staan. Het is niet waarschijnlijk dat het vanuit de structurele middelen haalbaar zal zijn om nieuwe kunstwerken te verwerven.

1.3 *Zorg dragen voor de bestaande collectie op basis van het gewenste collectieprofiel kan ook betekenen dat er in uitzonderlijke gevallen kunstwerken afstoten worden*

Het kan voorkomen dat een kunstwerk dusdanig beschadigd is dat herstel niet mogelijk is of vanwege hoge kosten niet wenselijk is. De gemeente kan dan besluiten het kunstwerk af te stoten. Dit geldt eveneens wanneer de gemeente besluit dat een kunstwerk niet meer past binnen het gewenste collectieprofiel of om andere redenen onvoldoende toegevoegde waarde heeft voor de stad. Dit afstotingsproces zal zorgvuldig en weloverwogen uitgevoerd worden. De gemeente kan daarbij het advies van één of meerdere deskundigen inwinnen.

4 Juridische- / financiële gevolgen

In het collectieplan Kunst in de openbare ruimte 2025-2033 wordt het inhoudelijke kader voor de komende jaren vastgesteld. De uitvoering van het collectieplan kunst in de openbare ruimte zal plaatsen vinden met bestaande middelen. Er worden geen aanvullende middelen gevraagd.

5 Personele- / organisatorische gevolgen / duurzaamheid / positie mensen met een beperking

De uitvoering van het collectieplan vindt plaats binnen de bestaande ambtelijke capaciteit. De werkafspraken onder meer over de samenwerking met de betrokken gemeentelijke

afdelingen en de omgang met kunst in de openbare ruimte worden in overleg aangescherpt, schriftelijk vastgelegd en daarmee herbevestigd.

Na vaststelling van het collectieplan Kunst in de openbare ruimte 2025-2033 door de raad worden de huidige beleidsregels kunst in de openbare ruimte (Cultuurnota 2018-2022, bijlage 2) herbevestigd en verder aangevuld. De aanvulling zal bestaan uit een inhoudelijke toetsingskader op basis van het gewenste collectieprofiel en de kaders uit het collectieplan Kunst in de openbare ruimte 2025-2033.

6 Communicatie / interactiviteit

In juli 2023 is de gemeenteraad via een raadsmemo (7329) geïnformeerd over de geplande waardemeting van de collectie beeldende kunst in de openbare ruimte in Gouda: de eerste stap in het proces om de collectie in kaart te brengen. Dit onderzoek werd uitgevoerd door adviesbureau Taxata. De resultaten zijn vastgelegd in een waarderingsrapport, waarin initieel 142 kunstwerken en in een latere, geactualiseerde versie 144 kunstwerken, zijn opgenomen. De gemeenteraad is in maart 2024 middels een memo (8031) geïnformeerd over dit rapport.

Om input op te halen voor dit collectieplan zijn twee sessies met de gemeenteraad georganiseerd. De eerste sessie vond plaats in maart 2024 en de tweede sessie in oktober 2024. Uit beide sessies kwam naar voren dat de raad met name prioriteit geeft aan kunstwerken uit de waarderingscategorieën *Top* en *Om te koesteren*, waarbij primair de werken in gemeentelijk eigendom de aandacht krijgen. Daarnaast is er behoefte aan betere ontsluiting van de collectie, zodat deze breder zichtbaar en toegankelijk wordt.

In het eerste kwartaal van 2025 is een conceptversie van het collectieplan voorgelegd aan de betrokken gemeentelijke afdelingen met wie ook verdiepende gesprekken zijn gevoerd.

Wanneer het collectieplan door de gemeenteraad wordt vastgesteld dan zal het plan professioneel vormgegeven worden, inclusief speciaal daarvoor gemaakt beeldmateriaal van diverse kunstwerken in Gouda. Deze versie van het collectieplan zal gedeeld worden met relevante stakeholders (bijvoorbeeld vertegenwoordigingen van kunstenaars en opdrachtnemers van de betrokken afdelingen). Daarnaast wordt het collectieplan online via de website van de gemeente beschikbaar gesteld.

Burgemeester en wethouders van Gouda,
de secretaris, de burgemeester,

drs. R.C. Bakker

mr. drs. P. Verhoeve

Bijlagen

1. Collectieplan Kunst in de openbare ruimte 2025-2033 “Kunst op de Kaart: Gouda's Route naar Behoud, Beheer en Beleving”